

Foundations of Halacha 27.4 - It's All in Your Mind - Mentally Ending the Meal

1. Gemara Berachot 42a

R. Papa was once at the house of R. Huna the son of R. Nathan. After they had finished the meal, eatables were set before them and R. Papa took some and commenced to eat. They said to him: Does not the Master hold that after the meal is finished it is forbidden to eat? He replied: 'Removed' is the proper term. Raba and R. Zera once visited the Exilarch. After they had removed the tray from before them, a gift [of fruit] was sent them from the Exilarch. Raba partook, but R. Zera did not partake. Said the latter to him: Does not the Master hold that if the food has been removed it is forbidden to eat? He replied: We can rely on the tray of the Exilarch.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מב עמוד א

רב פפא איקלע לבי רב הונא בריה דרב נתן, בתר דגמר סעודתייהו אייתו לקמייהו מידי למיכל, שקל רב פפא וקא אכיל. אמרי ליה: לא סבר לה מר גמר אסור מלאכול? - אמר להו: סלק אתמר. רבא ורבי זירא איקלעו לבי ריש גלותא, לבתר דסליקו תכא מקמייהו שדרו להו ריסתנא מבי ריש גלותא, רבא אכיל ורבי זירא לא אכיל. אמר ליה: לא סבר לה מר סלק אסור מלאכול? - אמר ליה: אנן אתכא דריש גלותא סמכינן.

2. Gemara Pesachim 103a-b

R. Jacob b. Abba visited Raba's home. He saw him recite the blessings 'who create the fruit of the vine over the first cup, and then he recited a blessing over the cup of Grace and drank it. Said he to him: 'Why do you need all this? Surely, sir, you have [already] recited a blessing for us once?' 'When we were at the Resh Galutha's we did thus,' replied he. 'It is well that we did this at the Resh Galutha's,' said he, 'because there was a doubt whether they would bring us [more wine] or they would not bring us [more]. But here, surely the [second] cup stands before us and we have it in mind?' 'I acted in accordance with Rab's disciples' he replied. For R. Beruna and R. Hananel, disciples of Rab, were sitting at a meal, [and] R. Yeba Saba waited on them. Said they to him, 'Give us [wine] and we will say Grace.' Subsequently they said, 'Give us [wine] and we will drink.' Said he to them, 'Thus did Rab say: Once you have said, "Give us [wine] and we will say Grace, It is forbidden to you to drink. What is the reason? Because you let it pass out of your minds.' Amemar and Mar Zutra and R. Ashi were sitting at a meal and R. Aha the son of Raba waited on them. Amemar recited a separate blessing for each cup; Mar Zutra recited a blessing over the first cup and over the last cup; [but] R. Ashi recited a blessing over the first cup and no more. Said R. Aha b. Raba to them: in accordance with whom are we to act?-Amemar replied: I made a [fresh] decision [each time] . Mar Zutra replied: I acted in accordance with Rab's disciples. But R. Ashi maintained: The law is not as Rab's disciples for surely when a Festival falls after the Sabbath, Rab ruled: [The order is] Yaknah. But that is not so: there he had detached his mind from drinking; [whereas] here he had not detached his mind from drinking.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קג עמוד א

רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא, חזייה דברייך בורא פרי הגפן אכסא קמא, והדר בריך אכסא דברכתא, ואישתי. אמר ליה: למה לך כולי האי? הא בריך לן מר חדא זימנא! - אמר ליה: כי הוינן בי ריש גלותא הכי עבדינן. - אמר ליה: תינח בי ריש גלותא דהכי עביד - דספק מייתי לן ספק לא מייתי לן, הכא - הא מנח כסא קמן ודעתן עילויה. - אמר ליה: אנא עבדי כתלמידי דרב. דרב ברונא ורב הננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא, [דף קג עמוד ב] קאי עלייהו רב ייבא סבא. אמרו ליה: הב לן וניברייך. לסוף אמרו ליה: הב לן ונישתני. אמר להו, הכי אמר רב: כיון דאמריתו הב לן וניברייך - איתסרא לכו למישתי. מאי טעמא - דאסחיתו דעתיכו. אממר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודה, וקאי עלייהו רב אחא בריה דרבא. אממר בריך על כל כסא וכסא, ומר זוטרא בריך אכסא קמא ואכסא בתרא, רב אשי בריך אכסא קמא ותו לא בריך. אמר להו רב אחא בר רבא: אנן כמאן נעביד? אממר אמר: נמלך אנא, מר זוטרא אמר: אנא דעבדי כתלמידי דרב. ורב אשי אמר: לית הילכתא כתלמידי דרב, דהא יום טוב שחל להיות אחר השבת, ואמר רב: יקנ"ה. - ולא היא, התם - עקר דעתיה ממשתיא, הכא - לא עקר דעתיה ממשתיא.

3. Shulchan Aruch OC 179:1-4

1 If one finished his meal and washed his hands /in order to perform/ the washing 1* /of the hands for/ after /the meal/, he may not (1) eat or drink (2) until he has made the Grace after Meals. If one said (3) "Give us and we will say Grace," this constitutes a distraction of his mind /from the meal/. /Consequently,/ he is /now/ forbidden (4) to drink unless he makes a blessing beforehand over /what he drinks/. (5) As to eating /subsequently/, according to the Rosh, the /same/ ruling /applies/ as for drinking, but /in the opinion/ of Rabbeinu Yonah and the Ran eating has a different /ruling/. /The latter authorities maintain/ that even (6) if one discontinued eating (7) and even if /the food on/ the table was removed, he nevertheless does not need to make another blessing if he wishes (8) to eat again, since as long as one has not /yet performed the/ washing of the hands /for after the meal/ (9) he will not have discontinued eating entirely.

2 If one eats at someone else's table /, then/, even if he says "Give us and we will say Grace" (10) this is not /considered as/ a distraction of his mind /from the meal/. /It is only considered as such/ (11) if the head of the household says it.

3 If one did not say "Give us and we will say Grace" and also did not wash his hands /for after the meal, then/, (12) once he took hold of the cup /of wine/ to say the Grace /after Meals/ (13) he 2* /is nevertheless considered to have/ distracted his mind /from the meal/.

4 (14) If a person enters the house of his fellow and there are (15) many groups /of people/ eating there and they all offer him a cup /of wine to drink/, there is /an authority/ who states that he must make the blessing Borei Peri Ha-Gafen over each individual /cup/, since every time /he receives a cup/ he (16) changes his mind /and decides to drink again/.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעט

סעיף א
גמר סעודתו <א> ונטל ידיו מים אחרונים, א אינו יכול (א) לאכול ולא לשתות, * (ב) ב עד שיברך בהמ"ז; ואם אמר: (ג) הב לן ונברך, הוי היסח הדעת ואסור לו (ד) לשתות אלא א"כ יברך עליו תחלה, (ה) ואכילה דינה כשתיה להרא"ש; אבל להר"ר יונה והר"ן <ב> אכילה שאני, שאע"פ (ו) שסילק ידו מלאכול * (ז) ואפילו סלקו השלחן * אם רצה (ח) לחזור לאכילתו * א"צ לברך פעם אחרת, שכל שלא נטל ידיו (ט) לא נסתלק לגמרי מאכילה.

סעיף ב
מי שסומך על שלחן אחרים, * אפילו אמר: הב לן ונברך, * (י) ג לא הוי היסח הדעת * (יא) ד עד שיאמר בעל הבית.

סעיף ג
אם לא אמר הב לן ונברך וגם לא נטל ידיו, * (יב) ה משנטל הכוס לברך (יג) הוי היסח הדעת.

סעיף ד
(יד) כשאדם נכנס לבית חבירו ויש שם חבורות (טו) הרבה שאוכלים ו <ג> וכל אחד מושיט לו כוס, יש מי שאומר שמברך על כל א' בפה"ג, כי בכל פעם הוא (טז) נמלך.